

Chip de foc

Autor: Marius von Mayenburg

Marius von Mayenburg (n. 1972 la München) și-a început cariera, precum și durabila sa prietenie cu regizorul Thomas Ostermeier, la legendara *Baracke* de la Deutsches Theater Berlin, al cărei dramaturg a fost. Acolo a tradus și legendara piesă *Blasted* a Sarei Kane, pusă-n scenă de Ostermeier. S-a afirmat, ca dramaturg, cu piesa ***Feuergesicht*** (*Chip de foc*), tradusă cu promptitudine în peste 20 de limbi, inclusiv chineza, japoneza, coreana. A scris între timp aproape 20 de piese de teatru și radionofonice. Lucrează și ca traducător (Shakespeare, Sarah Kane, Martin Crimp ș. a.) și regizor. Pentru piesa *Feuergesicht* (*Chip de foc*) a fost distins cu Premiul Kleist pentru tinerii dramaturgi (1998) și Preis der Frankfurter Autorenstiftung (1998).

Sinopsis

Genul: Dramă. Sau tragedie?

Personaje: 2 femei, 3 bărbați

Kurt și sora sa, Olga, sunt doi adolescenți ale căror probleme sunt total ignorate de părinții lor, prizonieri definitiv ai unei vieți banal burgheze, terne, inertiile. Tatăl își trăiește micile sale obsesii sexuale (neconștientizate) urmărind cu o pasiune nefirească știrile despre prostituate ucise, în timp ce mama e absorbită de problemele proprii vârste. În acest context, Kurt nu o are decât pe Olga iar Olga, pe Kurt. Relația dintre ei e din ce în ce mai apropiată, ajungând repede la incest.

Teama supremă a celor doi frați este aceea de a crește și a deveni la fel ca părinții lor. Ura lui Kurt împotriva unei lumi închistate, stupide, acaparate de probleme derizorii și încrederea sa în puterea purificatoare a focului îl conduc inevitabil la piromanie. În cartier au loc din ce în ce mai multe incendii al căror autor este Kurt. Când află despre preocupările nocturne ale fratelui ei, Olga începe să-l însoțească. Această complicitate reaprinde dragostea dintre ei, ce părea la un moment dat amenințată de relația Olgaei cu tânărul Paul. Agreat de tatăl celor doi adolescenți, întrucât este „bărbat”, așadar la fel de stupid ca el însuși, Paul o dezamăgește repede pe adolescenta care continuă să-și însoțească fratele în escapadele sale nocturne.

Preocupați exclusiv de propriile persoane, părinții ignoră semnele tot mai evidente ale acțiunilor piromane ale lui Kurt și consideră că toate ciudățeniile lui comportamentale sunt manifestări normale ale pubertății.

Dar un moment de criză între Paul și Kurt îi determină pe părinții acestuia să-l trimită pentru o vreme la țară, la o mătușă. Între timp, ei descoperă, în pivniță, materialele și accesoriile folosite de Kurt pentru a incendia biserici, fabrici, depozite și înțeleg, în sfârșit, că fiul lor era autorul incendiilor. Îl aduc înapoi de la țară și au de gând să-l ducă la poliție în ziua următoare. Dar, în noaptea premergătoare predării sale, Kurt își ucide părinții, apoi își dă foc.

Comentariul lui Scora

La fel ca *Deșteptarea primăverii* a lui Wedekind, și *Chip de foc* poate fi considerată e „o tragedie cu copii”. (Poate că nu e neinteresant faptul că regizorul Vlad Cristache a montat ambele piese...) În concordanță cu mentalul și poetica zilelor noastre, mult mai violentă și mai șocantă. Autorul surprinde cu o precizie extremă și nemiloasă stupiditatea părinților, mentalitatea unei lumi a adulților în tot ce are ea mai exasperant pentru doi adolescenți care încearcă să descopere și să-nțeleagă lumea. Iar răspunsurile oamenilor mari, reacțiile lor îi duc la disperare. De cealaltă parte, sensibilitatea celor doi adolescenți, nevoia lor de înțelegere și afecțiune pe care nu și-o pot satisface decât reciproc sunt redată cu o intensitate care ne determină să ținem cu (și la) ei și să înțelegem deznodământul brutal și tragic. Toate cele cinci personaje reprezintă partituri extrem de generoase pentru actori.

Încă ceva: după unul din spectacolele cu această piesă de la Odeon, a avut loc o discuție cu publicul. Firește, câțiva dintre spectatori (o minoritate infimă, totuși) au fost indignați. O spectatoare care lucra ca psiholog la Poliție a afirmat, însă, că toți părinții din România ar trebui să vadă această ca să știe cum să-și cunoscă și educe copiii...

Detalii tehnice

Premiera absolută a avut loc la *Münchner Kammerspiele* pe 10.10.1998, în regia lui Jan Bosse.

Premiera românească a fost produsă de Teatrul Odeon, în februarie 2004, în regia lui Felix Alexa. Piesa a mai fost montată și la Teatrul Toma Caragiu, Ploiești, în stagiunea 2014-2015, în regia lui Vlad Cristache,

* * *

Drepturile de reprezentare: henschel SCHAUSPIEL Theaterverlag Berlin, Alte Jakobstr. 85/86 Aufgang 7, 10179 Berlin. Tel: +49 030 4431 8888, Fax: +49 030 4431 8877, e-Mail: verlag@henschel-schauspiel.de.

Drepturile pentru versiunea românească: Victor Scoradeț, vicmarsco@yahoo.de.

Mostră text

MAMA Du-te-acasă, ești beat.
PAUL Nu se poate, taică-meu a luat pușca din cui.
TATĂL Lasă-l să intre.
PAUL Salut, Kurt, căcăcios mic ce ești, Paul e beat, nu e cazul să faci ochii
ăștia.
TATĂL Încet. Îți aduc un pahar cu apă.
PAUL N-am nevoie de apă. Vreau să fut. Nu aveți nimic de futut prin
casă?
MAMA *spre Kurt și Olga* Ia duceți-vă voi doi sus acum, mâine are să se
simtă iarăși bine.
PAUL Așa o casă mare și nimic de futut. Ce zici de asta, Olga, surioară.
Tu te-ai futut vreodată?
OLGA Da.
KURT Asta nu-i sora ta.
TATĂL Ți-am adus apa. Și ține-ți gura. Ești beat.
PAUL Mai spune o dată. Beat. Mai am mult până să fiu beat. Tu nu mă
cunoști deloc.
KURT Ești un bețivan ordinar.
MAMA Liniște.
PAUL *lui Kurt* Mai spune o dată. Am să-ți zdrobesc capul de perete.
KURT Ești un bețivan ordinar.
Paul râde.
PAUL Așa de mic și de căcăcios. Pe-asta ar trebui să-l bateți o dată la cur
până-i țâșnește sângele. Da?
TATĂL Poți să rămâi liniștit aici peste noapte. Poți să dormi pe canapea.
PAUL Pe canapea.
MAMA Îți aducem și-o găleată la-ndeamnă.

PAUL Eu nu borăsc. Fir-ar să fie. Am să dorm sus. La Olga.
KURT Nu mai dormi acolo.
TATĂL Bea puțină apă și pe urmă culcă-te.
PAUL Mă cac pe apa ta. *Bea.* Ce vă uitați așa la mine? Căcăcioșilor.
Vomită.
OLGA Acum devine scârbos.
KURT Și nu-i nici o găleată aici.
TATĂL Poftim. Așa ne trebuie.
MAMA Du-te la wc, dacă vrei să vomți.
PAUL Ah. Covorul. Îmi pare rău, de treaba cu covorul.
TATĂL Ceva de curățat.
PAUL Ah.
OLGA Mai vine-o repriză.
Paul vomită. (...)

MAMA Mai avem un an, doi, și ei pleacă din casă, atunci suntem din nou doar noi doi.
TATĂL Îhâm.
MAMA Atunci avem din nou timp pentru noi. Și toată tevatura cu ăștia doi s-a sfârșit.
TATĂL Atunci avem tot timpul din lume să ne tâmpim în liniște și să ne boșorogim.
MAMA Încă de pe acum suntem prea bătrâni pentru agitația asta cu copiii. La un moment dat vine vremea să se termine cu toate astea.
TATĂL Și pe urmă?
MAMA Despre altceva nu mai avem de vorbit?
TATĂL Ba da. Dar de când au luat-o razna ăștia doi, noi ne-nțelegem mai bine, ai băgat de seamă? Vorbim mai mult ca-nainte.
MAMA Te pomenești că numai pentru noi fac ei asta. Ne fac nouă o bucurie, ca doi copii cu adevărat buni. Fac toată maimuțarea și tot teatrul ăsta pentru noi, fac pe tâmpiții, transformă casa în balamuc, îl mai invită și pe prietenul lor Paul, ca să joace și el, și numai pentru ca noi doi, bătrânii, să avem ceva de făcut. (...)

KURT *citează* Există forțe opuse. Acelea care contribuie la nașterea lucrurilor se numesc tensiune și luptă, în vreme ce acelea, care duc la incendiul mondial, se numesc armonie și pace.

Olga și Kurt stau în întuneric în fața lui Paul.

PAUL Ce vreți de la mine?
OLGA Ți-o spunem o dată cu frumosul. Cară-te. Împachetează-ți tot calabalâcul și cară-te.

PAUL Altfel ce? Altfel îl aduci pe fratele tău mai mare? Rămân aici, părinții tăi m-au invitat.

OLGA Pe invitația asta poți să te caci. Noi nu te vrem aici, așa că valea.

PAUL Nu.

OLGA Ți-am spus-o o dată cu frumosul. Dacă mâine mai ești aici, trecem la fapte.